

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Розглянуто та затверджено
науково-методичною радою університету
22.09.2010 р., протокол № 1

Затверджено наказом ректора
Дніпропетровського національного
університету залізничного транспорту
імені академіка В.Лазаряна
від 05.01.2012 №12

Перезатверджено науково - методичною радою
університету
протокол від 18.06.2018 № 7

ПОЛОЖЕННЯ
Про організацію та проведення контрольних заходів
з оцінювання рівня залишкових знань студентів

Розробники

перший проректор, професор Б. Є. Боднар,
начальник НМВ Л. С. Казаріна,
методист в/к Г. В. Белейчик

Дніпро – 2018

Зміст

Загальні положення	3
Вимоги до складу, змісту та порядку розробки пакета завдань до ректорської контрольної роботи з дисципліни	4
Організація проведення ректорських контрольних робіт	8
Порядок проведення ректорських контрольних робіт	9
Обробка та аналіз результатів ректорських контрольних робіт.....	11
Додаток 1	12
Додаток 2	13
Додаток 3	13
Додаток 4	14
Додаток 5	14
Додаток 6	15
Додаток 7	16
Додаток 8	17

Загальні положення

Усі заклади вищої освіти (надалі ЗВО) працюють для досягнення єдиної мети – підготовки висококваліфікованих фахівців. Це забезпечується шляхом набуття й використання існуючих базових природничо-математичних, гуманітарних, загальноінженерних і спеціальних фахових знань (тобто інформаційних ресурсів) і виховання в майбутніх фахівців здатності до самостійної творчості.

Оцінка якості освіти в контексті Болонської декларації ґрунтується не на тривалості або змісті навчання, а на тих знаннях, уміннях, навичках і компетентностях, які набули студенти (у т.ч. випускних курсів) за освітньою програмою з усіх циклів навчальних дисциплін.

Складовою контролю якості освітнього процесу та підготовки фахівців в університеті є оцінювання рівня збережених студентом знань (залишкових знань), що здійснюється за загальним планом університету через деякий час (рекомендовано – не раніше ніж через півроку) після вивчення дисципліни (розділу), у формі комплексних контрольних робіт, яким наданий статус ректорських контрольних робіт (РКР).

Основним нормативним документом, що регламентує організацію та порядок проведення заходів з визначення рівня залишкових знань студентів, вимоги до складу, змісту та порядку розроблення пакету завдань до РКР з дисципліни, порядок обробки та аналізу результатів заходу і т. н. є Положення «Про організацію та проведення контрольних заходів з оцінювання рівня залишкових знань студентів» (далі Положення), що розроблено відповідно до:

- Законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту»;
- наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Державних вимог до акредитації напряму підготовки, спеціальності та вищого навчального закладу» від 13.06.2012 р. № 689.

РКР, як один із видів внутрішньої системи забезпечення якості викладання навчальних дисциплін та визначення якості результатів навчання студентів, проводиться з метою:

- оцінювання рівня залишкових знань студентів з навчальних дисциплін із наступним аналізом зв'язку між якістю викладання та результатом навчання;
- контролю якості організації освітнього процесу на кафедрах;
- самоаналізу діяльності кафедри, факультету та університету з метою вдосконалення організації освітнього процесу, забезпечення можливості внесення змін до програм навчальних дисциплін;
- акредитації певної освітньої програми.

Вимоги до складу, змісту та порядку розробки пакета завдань до ректорської контрольної роботи

Залишкові знання – це та частина навчального матеріалу, яка залишається в пам'яті студента після вивчення дисципліни і є достатньою для вивчення подальшого навчального модуля / початку його професійної діяльності.

Забезпечення високого рівня залишкових знань слід розглядати як показник кінцевих результатів спільної роботи викладача і студента.

Зовнішній контроль, як правило, виконують інстанції, яким підпорядковується університет. Склад комісії формується з представників управлінського апарату й науково-педагогічних працівників інших закладів вищої освіти.

Для акредитації освітньої програми виконання РКР є обов'язковим, причому двічі: під час підготовки акредитаційної справи (самоаналіз) та в період роботи експертної комісії.

Внутрішній контроль може бути ініційований адміністрацією університету, факультету, кафедри.

Для проведення ректорської контрольної роботи до кожної навчальної дисципліни, модулю, для яких навчальним планом передбачений підсумковий контроль у вигляді екзамену, використовують пакети завдань до РКР, які розроблені відповідно до затвердженої робочої програми навчальної дисципліни та вимог до її складу, змісту тощо. **(Зразок титульної сторінки – додаток 1)**

До пакету входять такі документи:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- завдання до контрольної роботи, що затверджені завідувачем кафедри, у вигляді переліку питань або тестів, білетів і т. ін.;
- критерії оцінювання якості/успішності виконання контрольних завдань;
- рецензії на комплект РКР;
- перелік нормативної та довідкової літератури, яку студент може використати під час виконання контрольної роботи;
- еталонні відповіді (ключі) на завдання РКР.

Завдання до контрольної роботи з визначення рівня залишкових знань – це перелік формалізованих завдань, вирішення яких потребує вміння застосувати інтегровані знання **програмного** матеріалу дисципліни.

Вимірювання рівня знань можна провадити в письмовій формі (письмова робота). Зразок оформлення завдань наведений в додатку 2.

Найпоширенішим методом вимірювання рівня знань студентів є **тестування**, для чого використовуються тестові завдання, що оформлені відповідно до діючих положень.

Лектор складає питання (задачу) до тестового завдання, спираючись на вимоги до змісту компетентностей та результатів навчання, що визначені в програмі навчальної дисципліни.

Створення тестів для виявлення рівня залишкових знань має суттєві відмінності від порядку формування підсумкових тестів, і має такі етапи:

- визначення мети тестування та постановка завдання на створення тесту для відповідної навчальної дисципліни;
- визначення переліку базових знань та вмінь з певної навчальної дисципліни, які студент буде використовувати у своїй подальшій навчальній та професійній діяльності. Саме вони складають перелік залишкових знань (умінь);
- визначення загальної структури (тематичного поділу) навчальної дисципліни, за якою здійснюють контроль, конкретних тем, які перевірятимуть. Виділення в кожній темі базових дидактичних одиниць (підтем);
- визначення форм тестових завдань та їх параметрів, кількості запитань у тесті, правил оцінювання;
- створення контрольних завдань.

Із огляду на те, що контроль залишкових знань є складовою навчального процесу, можна визначити такі етапи підготовки до застосування тестів:

- створення тестових завдань згідно з вимогами системи тестування;
- вибір контрольної групи студентів із певним рівнем знань для апробації тестових завдань;
- апробація тестових завдань на контрольній групі студентів;
- створення графіка проведення контрольних тестувань з певної навчальної дисципліни.

У разі комплексної перевірки знань (перевірки якості підготовки фахівця за комплексом дисциплін/модулів) усі завдання до РКР повинні мати професійне спрямування та вимагати від студентів не розрізнених знань із окремих тем і розділів дисципліни, а їх інтегрованого застосування.

Таким чином, тест для контролю залишкових знань має складатися з теоретичних та практичних завдань. Практичні завдання, у свою чергу, мають бути такими, щоб під час їх виконання перевірити вміння та навички з різних розділів навчальної дисципліни (модуля) в їх поєднанні та взаємодії.

Кількість варіантів повинна бути такою, щоб можна було забезпечити кожного студента в групі індивідуальним завданням.

Для кожного з типових практичних завдань у межах однієї дидактичної одиниці створюють декілька (не менше 30, залежно від кількості студентів, які будуть проходити тестування) паралельних за змістом і однакових за складністю тестових завдань. Для розв'язання паралельних тестових завдань застосовують одні й ті самі підходи та методи, а розрізняють ці завдання тільки вихідними умовами та нормуючими коефіцієнтами.

Тестові завдання для контролю залишкових знань» оформлюються за зразком, що наведений в додатку 3.

У разі проведення РКР у вигляді комп'ютерного тестування результати оформлюються у вигляді протоколу виконання роботи, який містить такі дані:

- прізвище та ім'я студента;
- група, спеціальність;
- найменування дисципліни;
- дата тестування;
- кількість та відсоток правильних відповідей;
- кількість та відсоток невірних відповідей;
- кількість балів, отриманих студентом.

Із метою забезпечення найбільшої достовірності результатів (чистоти експерименту) правильним є виконання однакових форм контролю під час екзаменів і «зрізу» знань. Водночас, як показує досвід багатьох науково-педагогічних працівників, у разі якісного складання завдань до РКР, форма заходу зменшує вплив на кінцевий результат.

Під час оцінювання рівня залишкових знань треба перевіряти репродуктивні знання (знання фактів, визначень, законів) та професійні знання, тобто знання та вміння, які потрібні фахівцю у подальшому навчанні та майбутній професійній діяльності.

Викладачеві, який складає завдання до РКР, слід приділяти увагу не тільки спеціальним знанням, але й світоглядним уявленням, особливо щодо фундаментальних і гуманітарних дисциплін. Виконуючи завдання (тести), студент повинен продемонструвати не тільки репродуктивну, а й творчу розумову діяльність.

Під час проведення заходів з оцінювання рівня залишкових знань слід враховувати, що студент не повинен пам'ятати всі графіки, формули, значення фізичних та математичних констант. Тому може бути надана довідкова література, яка не містить методик проведення розрахунків або короткого викладу процесів і явищ.

Основними **критеріями оцінювання РКР** є повнота і правильність виконання кожного завдання контрольної роботи. **Критерії оцінювання рівня залишкових знань** повинні бути адекватними та пропорційними критеріям оцінювання знань на екзамені.

Оцінювання відповідей здійснюється за 100-бальною шкалою, з подальшим переведенням балів у чотирибальну шкалу (таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
90–100	Відмінно
75–89	Добре
60–74	Задовільно
0–59	Незадовільно

Загальна оцінка рівня залишкових знань з дисципліни складається із суми балів за кожне завдання. Кількість балів за кожне завдання визначається відповідно до його складності.

Крім цього, треба враховувати здатність студента:

- диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання;
- застосовувати правила, методи, принципи, закони в конкретних ситуаціях;
- інтерпретувати схеми, графіки, діаграми;
- аналізувати й оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень;
- викладати відповіді на папері або усно логічно та послідовно.

Вимоги до оцінювання контрольного тестування/роботи:

- проведення тестування/роботи має відбуватися з дотриманням принципу організаційної статистичної незалежності, тобто результат розв'язання одного завдання ніяк не впливає на результати за іншими завданнями;
- під час проведення контрольних тестувань треба застосувати єдиний підхід до вибору форм тестових завдань;
 - оцінки, що отримані на основі контрольних заходів, слід переводити в єдину для всіх студентів лінійну абсолютну шкалу, на якій визначена межа **успішності** (позитивний результат оцінювання) та **якості навчання** (з оцінками «добре» та «відмінно»);
 - під час оцінювання рівня залишкових знань слід користуватися рекомендаціями, що надані в пакеті завдань до РКР.

Розроблений пакет завдань до РКР розглядається на засіданні кафедри та після схвалення передається на рецензування. У рецензії висвітлюються:

- відповідність варіантів завдань, тестів програмним вимогам;
- професійне спрямування та реалізація принципу комплексності в розроблених варіантах завдань;
- рівнозначність варіантів за їх складністю та можливістю застосування комп'ютерної техніки при їх вирішенні;
- обґрунтованість критеріїв оцінки виконання завдань;
- недоліки та шляхи вдосконалення завдань;
- висновок про використання розроблених завдань для визначення рівня залишкових знань та готовності студентів до вивчення спеціальних дисциплін.

Рецензію надає фахівець випускової кафедри або кафедри з відповідної галузі знань.

У разі наявності в рецензії зауважень, завдання повинні бути доопрацьовані.

Після формування пакет завдань до РКР розглядають і обговорюють на засіданні кафедри, затверджує завдання завідувач кафедри.

Кафедра зберігає пакет завдань до РКР у навчально-методичному комплексі дисципліни (НМКД) – паспорті дисципліни, за потребою оновлює, доповнює.

Пакет завдань до РКР є чинним, поки діє навчальна програма (робоча програма з навчальної дисципліни) з урахуванням наступного семестру після закінчення її вивчення. На початку кожного навчального року науково-педагогічний працівник, який викладає дисципліну, має переглянути його на предмет актуальності.

Студенти заздалегідь мають бути ознайомлені з умовами проведення контрольних заходів, їхнім призначенням, змістом контрольних завдань тощо.

Декани факультетів вживають заходи щодо підвищення відповідальності студентів та їх мотивації в результатах РКР.

Організація проведення ректорських контрольних робіт

Деканати складають план проведення РКР у семестрі на підставі наданих кафедрами пропозицій, виходячи з таких умов:

- план повинен забезпечувати формування блока показників про рівень залишкових знань на базі результатів РКР за поточні 3-4 навчальні роки для кожної ОПП з кожного циклу дисциплін навчального плану, з яких складався модульний контроль, тобто:

- загальної підготовки;
- професійної підготовки;

- слід оцінювати рівень залишкових знань з дисциплін, з яких складався модульний контроль за навчальною програмою попереднього певного (непарного або парного) семестру;

- студенти однієї академічної групи мають проходити заміри знань не більше ніж з однієї дисципліни на день та не більше як з двох дисциплін у семестрі.

РКР виконують студенти починаючи з другого по останній курс навчання.

Дисципліни, з яких будуть проводитись заміри залишкових знань, призначаються вибірково, рівномірно із кожного блоку дисциплін навчального плану.

РКР проводять в позааудиторних час згідно із затвердженим графіком за наявності актуального затвердженого пакета завдань до РКР. *Коригування графіка допускається лише за об'єктивних причин (непередбачені зміни графіка освітнього процесу).*

Інформація про такі випадки надається до деканату факультету завчасно у вигляді службової записки.

У приміщеннях, де планується проведення РКР, для студентів організуються робочі місця, які забезпечуються вказаними в пакеті завдань до РКР нормативно-довідковою літературою, обчислювальною технікою, необхідними матеріалами, приладами, обладнанням тощо.

При призначенні аудиторій для проведення замірів знань необхідно забезпечити кожного студента окремим робочим місцем.

Допускається об'єднання студентів різних академічних груп для виконання РКР з певної дисципліни в одній аудиторії.

*Якщо захід провадиться за планом внутрішнього контролю, титульний аркуш РКР оформлюється за формою **додатка 4***

У разі роботи в університеті експертної комісії МОН України студентам під час проведення контрольного заходу видають аркуші з кутовим штампом університету, які повинна підготувати кафедра завчасно. Титульний аркуш містить таку інформацію:

Кутовий штамп ДНУЗТ	Дата «__»____20__р.
Контрольна робота з оцінювання рівня залишкових знань	
з дисципліни _____	№ білета/завдання _____
студента (ки) _____	група № _____
спеціальності (скорочено) _____	_____
за освітньою програмою _____	_____

Контрольну роботу, як правило, проводить НПП кафедри і представник комісії за зазначеним нижче порядком.

Після розміщення студентів і видачі їм завдань в аудиторії залишається член комісії.

Перевірку завдань виконують або члени комісії (якщо є відповідні професіонали) або НПП кафедри. Експертна комісія може використовувати завдання, що розроблені університетом або іншими ЗВО такого самого рівня акредитації.

Порядок проведення ректорської контрольної роботи

Порядок планування та проведення РКР, що встановлений наказом ректора № 48 від 03.09.18, має таку послідовність:

- ректорський контроль проводити двічі на навчальний рік у такі терміни (орієнтовно) :
- **для бакалаврів і магістрів** у 3-4 тижнях першого семестру,
- у 27-28 тижнях другого семестру;
- складання РКР є обов'язковою нормою в організації освітнього процесу. Звітність студента контролювати через інформаційну карту

(«перфокарту»), прийнятим в університеті порядком, та відповідну відомість;

- завідувачам кафедр на початку поточного навчального семестру подавати деканам усіх факультетів свої пропозиції з приводу планування РКР за формою **додатка 5**, тобто перелік дисциплін, за якими планується проведення контрольного заходу (їх назви мають обов'язково відповідати навчальному плану), **дату проведення**, номери академічних груп тощо;
- деканам сформувати графіки проведення ректорського контролю, враховуючи завантаження академічних груп, розподіл РКР по циклах, мету контрольних заходів; подавати графіки до ІОЦ, навчального відділу за формою **додатка 6** не пізніше ніж за десять робочих днів до початку проведення контрольного заходу;
- навчальному відділу університету на початку кожного семестру складати розклад проведення РКР, оприлюднювати його на інформаційному стенді навчального відділу та доводити до кафедр і деканатів;
- ІОЦ підготувати інформаційні карти для студентів груп, для яких заплановані РКР, а також відомості певних академічних груп за формою **додатка 7**;
- кафедрам після проведення РКР проставляти у відомості оцінки екзаменаційні та за РКР, прізвища НПП, які проводили РКР, і подавати їх до ІОЦ не пізніше ніж у триденний термін від дати проведення контрольної роботи;
- ІОЦ підготувати інформаційні карти для студентів груп, для яких заплановані РКР, а також своєчасно здійснювати облік виконання та результатів контрольних робіт.

Відповідальність за проведення ректорських контрольних робіт покладається на деканів факультетів, завідувачів кафедр.

Зазначені відомості після обробки інформації обчислювальним центром, разом із оригіналами контрольних робіт студентів, **кафедра зберігає протягом трьох поточних років.**

Обробка та аналіз результатів ректорських контрольних робіт

Навчально-методичний відділ після завершення проведення РКР складає зведену інформацію про **результати виконання ректорської контрольної роботи за формою додатка 8** та передає примірник у відповідний деканат для обговорення та вжиття заходів з метою недопущення або усунення недоліків.

Контрольний захід вважається таким, що відбувся, якщо в ньому взяли участь не менше ніж **90 %** облікового складу академічної групи. Відсутність студента на контрольному заході можлива тільки з поважної причини. В разі відсутності студента без поважної причини виставляється оцінка «незадовільно». Питання щодо подальшого виконання РКР даним студентом вирішує відповідні декан і науково-педагогічний працівник.

Індивідуальний навчальний план студента вважається невиконаним, якщо не підписана інформаційна перфокарта з РКР.

На підставі результатів проведених РКР визначають рівень успішності (кількість позитивних оцінок), яка за акредитаційними вимогами має бути не меншою за **90 %**, та рівень якості (кількість відмінних і добрих оцінок) – не менше за **50 %**.

Подальший аналіз можна здійснювати у форматі порівняння індикаторів екзаменаційної сесії і контрольних робіт, виявлення розбіжності у значеннях показників навчання для таких двох видів заходів. Результати РКР можуть вказати частку студентів, що підтвердили /погіршили попереднє (екзаменаційної сесії) оцінювання.

Витяг із протоколу засідання кафедри про обговорення результатів РКР викладається в електронному вигляді в системі Moodle в розділі «Якість освіти».

Витяг із протоколу засідання кафедри повинен містити:

- аналіз виконання графіка проведення РКР ;
- аналіз відповідності показників РКР кафедри нормативним вимогам щодо якісних характеристик підготовки фахівців;
- аналіз причин відхилень якісних характеристик навчання студентів;
- план заходів щодо усунення виявлених причин невідповідностей.

Результати заходів з виявлення рівня залишкових знань студентів, їх аналіз обговорюють також на засіданнях вчених рад факультетів і університету.

Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Факультет _____

Кафедра _____
(назва кафедри розробника)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

« ____ » _____ 20__ р.

**ПАКЕТ ЗАВДАНЬ
ДО РЕКТОРСЬКОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ**

з навчальної дисципліни _____
(назва)

для студентів спеціальності _____
(назва)

за освітньої програми _____
(назва)

Розробник(и): _____
(посада, вчений ступінь та звання, прізвище, ім'я та по батькові)

Схвалено на засіданні кафедри _____
(назва кафедри)

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 201__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (ПІБ)

Погоджено
Завідувач випускової кафедри _____
(підпис) (ПІБ)

Дніпро – 20____

Додаток 2

ДНУЗТ Кафедра _____ _____	Контроль рівня залишкових знань студентів з дисципліни _____ спеціальності _____ БІЛЕТ № _____	Затверджую: зав. кафедри _____ (підпис) Екзаменатор _____ (підпис) Протокол від _____ № _____
1 _____ _____		
2 _____ _____		
3 _____ _____		

Додаток 3

ДНУЗТ Кафедра _____ _____	Контроль рівня залишкових знань студентів Тестові завдання з дисципліни _____ ОПП _____ Варіант № _____	Затверджую: зав. кафедри _____ (підпис) Екзаменатор _____ (підпис) Протокол від _____ № _____
-------------------------------------	---	---

1

2

3

Титульний аркуш

Дніпропетровський національний університет
залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна

Ректорська контрольна робота

з дисципліни _____
(назва дисципліни)
студента (ки) _____ курсу _____ групи _____
(ініціали, прізвище)
кафедра _____
(назва кафедри)
Освітня програма _____
(назва)
Спеціальність _____
(шифр та назва)

Дата проведення ректорської контрольної роботи « _____ » _____ 20__ р.

Номер варіанта _____

Додаток 5

Подають зав. кафедр деканам

План
проведення ректорських контрольних робіт
з оцінювання рівня залишкових знань

кафедра _____

Назва дисципліни	Номер академічної групи	Код спеціальності	Прізвище НПП	Дата проведення
1 Дисципліни циклу загальної підготовки				
2 Дисципліни циклу професійної підготовки				

Примітка: у плані обов'язково вказувати, до якого циклу згідно з навчальним планом належить дисципліна.

Дата _____

Завідувач кафедри _____

Календарний план проведення РКР

Факультет _____

Група	Дисципліна			Прізвище НПП	код (заповн ОЦ)	Кафедра		Дата* проведення екзамену	Дата* проведення РКР
	назва	код (заповн. ОЦ)	цикл			назва	код (заповн. ОЦ)		

*число, місяць, рік

Декан факультету _____

